

EGY ÉLETMŰ JOBB MEGISMERÉSE FELE

SAFRAN GYÖRGYI: *Kosztolányi Dezső hagyatéka — Kosztolányi Dezsőné Harmos Ilona hagyatéka — Hitel Dénes gyűjteménye.*

Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára, Budapest, 1978.

Kosztolányi Dezső novelláit, regényeit, verseit, egyszerűen irodalmi munkásságát nem kisebb egyéniségek méltatták és elemezték, mint Kaffka Margit, Babits Mihály, Karinthy Frigyes, Tóth Árpád, József Attila, Devecseri Gábor, Németh László, Sótér István és még szaporíthatnánk a sort, életművében mégis elképesztően sok a fehér folt, s különösen keveset tudunk munkás hétköznapjairól. Pedig a Magyar Tudományos Akadémia Kézirattárában lassan már tíz éve hever, jó-részt kiaknázatlanul, az írónak és feleségének a hagyatéka, illetve az a része, melyet a második világháború után a Tábor utcai ház romjából még ki lehetett menteni. A hatalmas, több ezer darabból álló levelezést még maga a költő rendezte. A borítékokra, palliumokra jellegzetes zöld tintájával szorgalmasan ráírta: „Édesapám levelei”, vagy „Írói levelek” és utána betűrendben felsorolta a neveket. Közük több tucat levélen szerepel a szabadkai keltezés, melyek közül különösen a Babits Mihályhoz 1904—1906 között írottak lényegesek a kezdő pályakép szempontjából. A költőnek címzett levelek szárai íródtak Szabadkáról a fővárosba (Kosztolányi Árpád, Árpádné, Kosztolányi Agostonné, Kosztolányi Mária, Lányi Hedvig, Milkó Izidor), s híven tükrözik az aggódo anyai szeretetet, az apai jó tanácsokat, a kisebbik testvér pletykáit és a város szellemi életét, kulturális érdeklődését.

A hagyatékot Sáfrán Györgyi a szokásos szempontok szerint csoportosította: I. Művek. — II. Művek idegen nyelven. — III. Életére, működésére vonatkozó iratok. — IV. Levelezés. — V. Műveire kötött szerződések. — VI. Életművének méltatásai.

A III. csoportban található Kosztolányi József levele, melyet felesé-

gének írt 1809. július 1-én a komáromi táborból, ahol alighanem a Napóleon ellen felkelt seregben tartózkodott, s így történeti szempontból is becses.

Örvedetes, hogy a viszonylag kis számban megmaradt verskéziratoknak nemcsak szokásos bibliográfiai adatait tüntetik fel, hanem azt is jelzik, ha az eddig kiadottaktól valahol eltérés van, vagy a kézirat teljesebb. Ezzel a — sokáig már el nem odázható — kritikai kiadásnak tettek jó szolgálatot.

Kosztolányi Dezsőné Harmos Ilona hagyatéka jóval kisebb a férjénél, de azok a cikkek, előadások, kéziratok és gépelt feljegyzések, visszaemlékezések, melyek életükre vonatkoznak, hézagpótlóak és természetesen kiegészítik a költőre vonatkozó adatainkat. Közük van egy „Szabadka. Emlékezés.” címet viselő, 7 gépelt oldalnyi szöveg, mely Kosztolányi és a szülőváros kapcsolatáról vall.

Hitel Dénes (1893—1965) élete végéig gyűjtötte a Kosztolányira vonatkozó anyagot. A több mint tízezer lapnyi terjedelmű gyűjtemény tartalmazza — néhány eredeti kéziratot, levélen kívül — Kosztolányi Dezső verseinek, műfordításainak, jeleneteinek, kisebb prózai írásainak másolatait, feltüntetni a művek pontos megjelenésének helyét, idejét, az egyes versek változatait, a művekről megjelent kritikákat, bibliográfiai összeállításokat.

A MTA Könyvtárának 1968 óta ez a 11. megjelent katalógusa, mely a Kézirattár anyagát dolgozza fel. Végigtekintve a listán joggal állapíthatjuk meg, hogy valamennyi jól szolgálja irodalomtörténetírásunkat. A most megjelent kötet azonban minden eddiginél közelebbről érdekli a Vajdaság kulturális életét fel dolgozni akaró kutatóinkat.

KÖHEGYI MIHÁLY